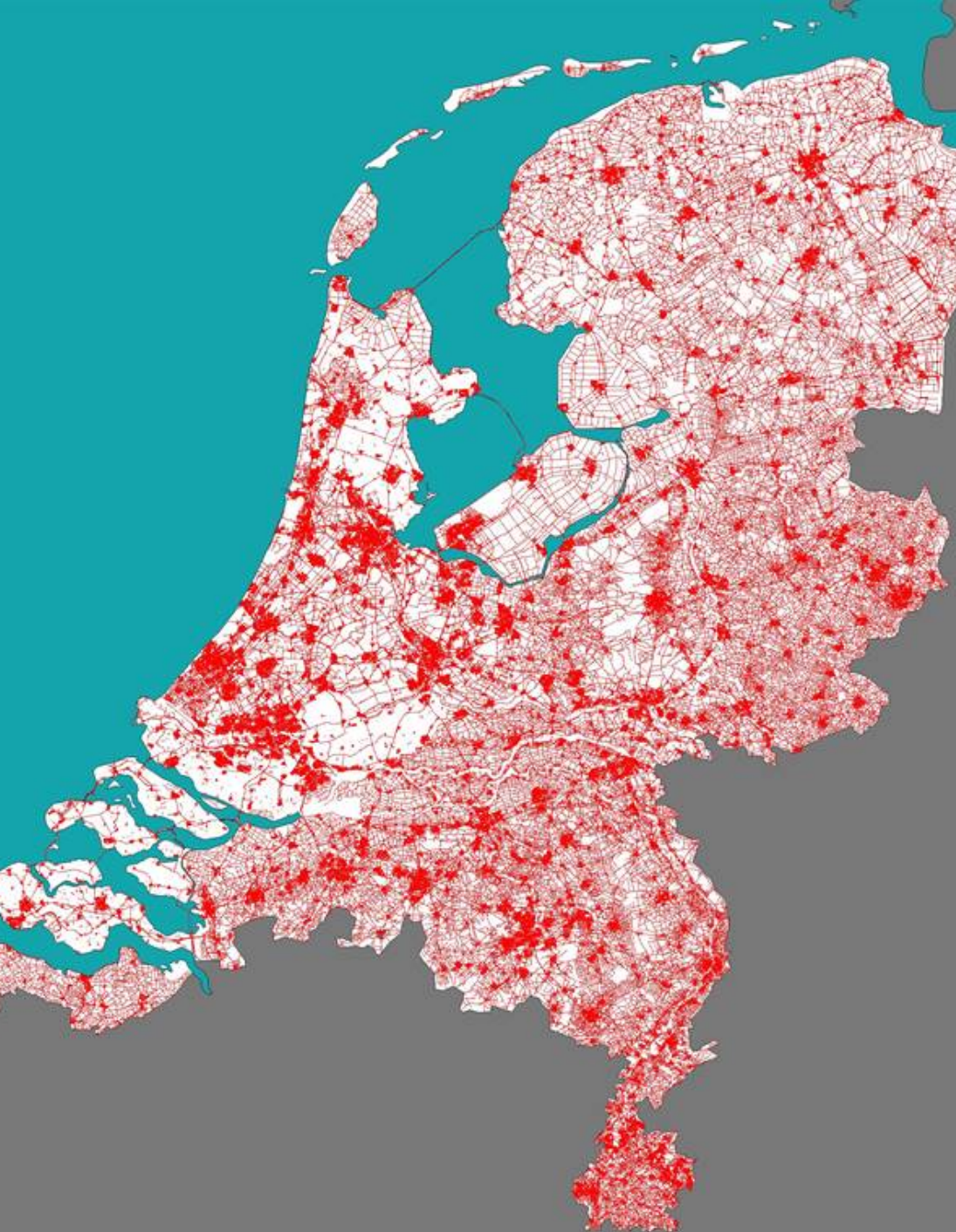

Natuurverbindingen over verkeerswegen

Waarom doen we het en werkt het ook?

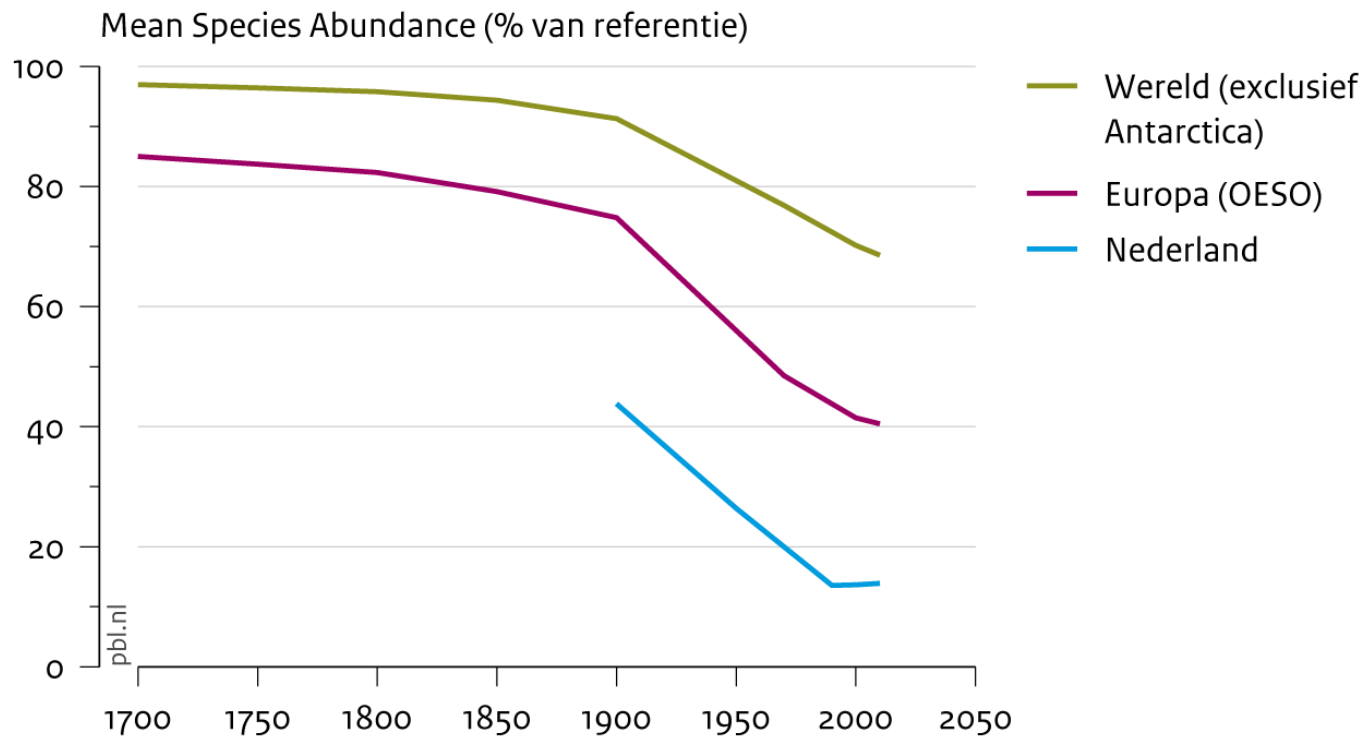
Edgar van der Grift

Informatiebijeenkomst Natuurbrug N525, Laren, 12 februari 2020

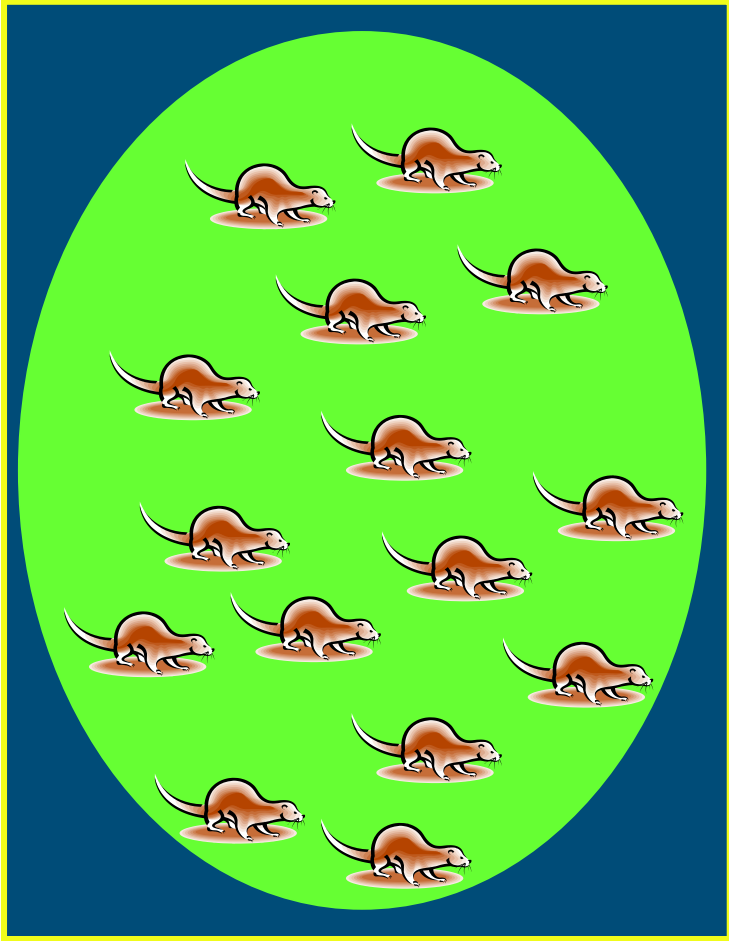

Verlies aan biodiversiteit in Nederland sinds 1900

Biodiversiteit

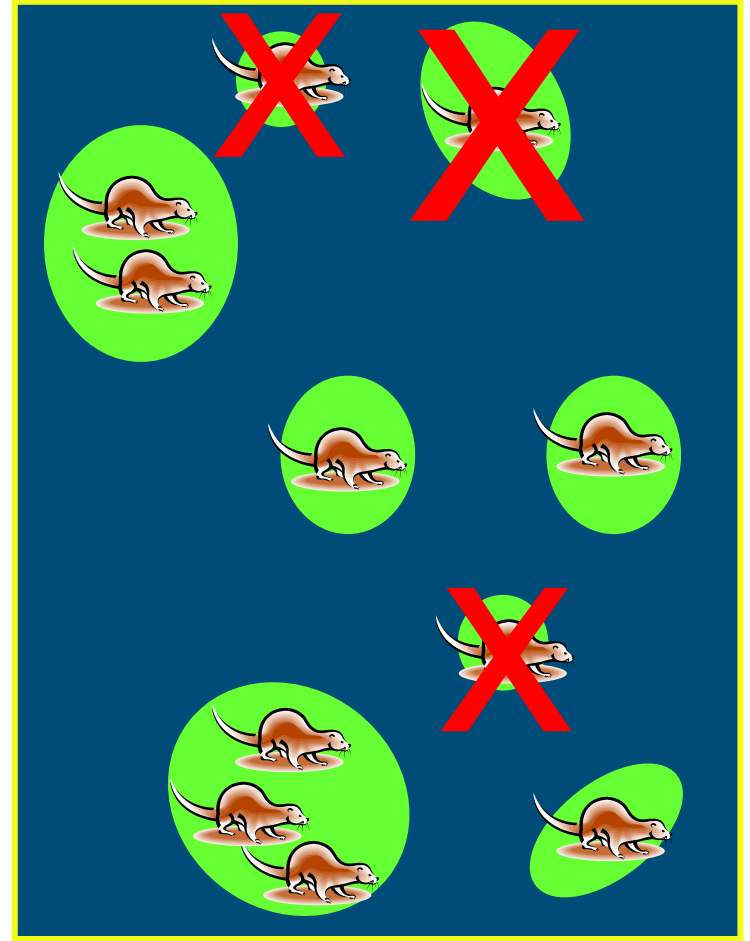

Van grote, duurzame leefgebieden...

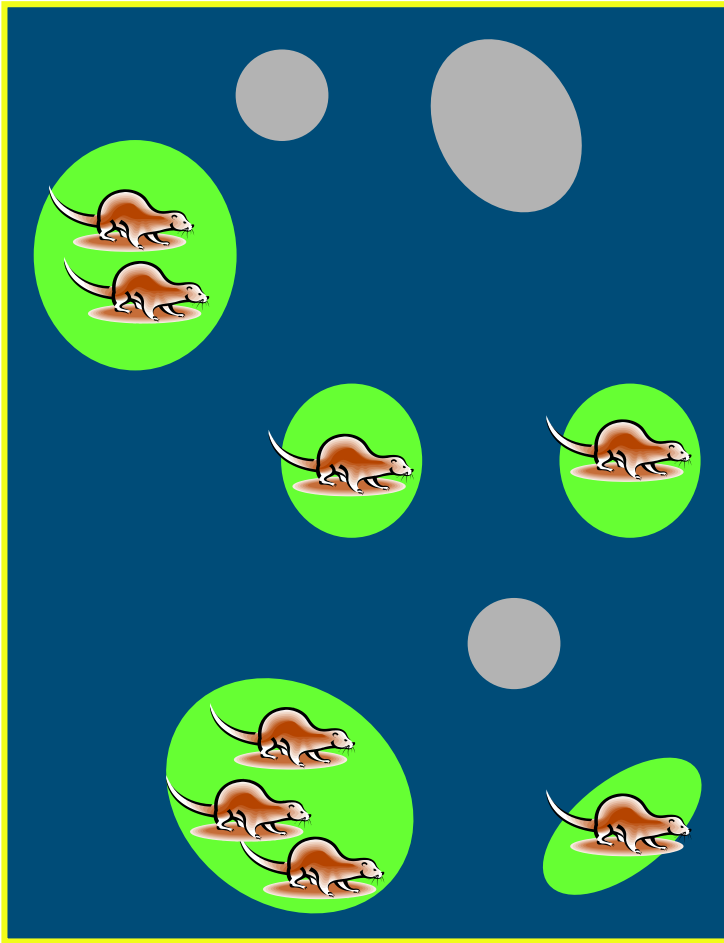
Vroeger

V
E
R
S
N
I
P
P
E
R
I
N
G

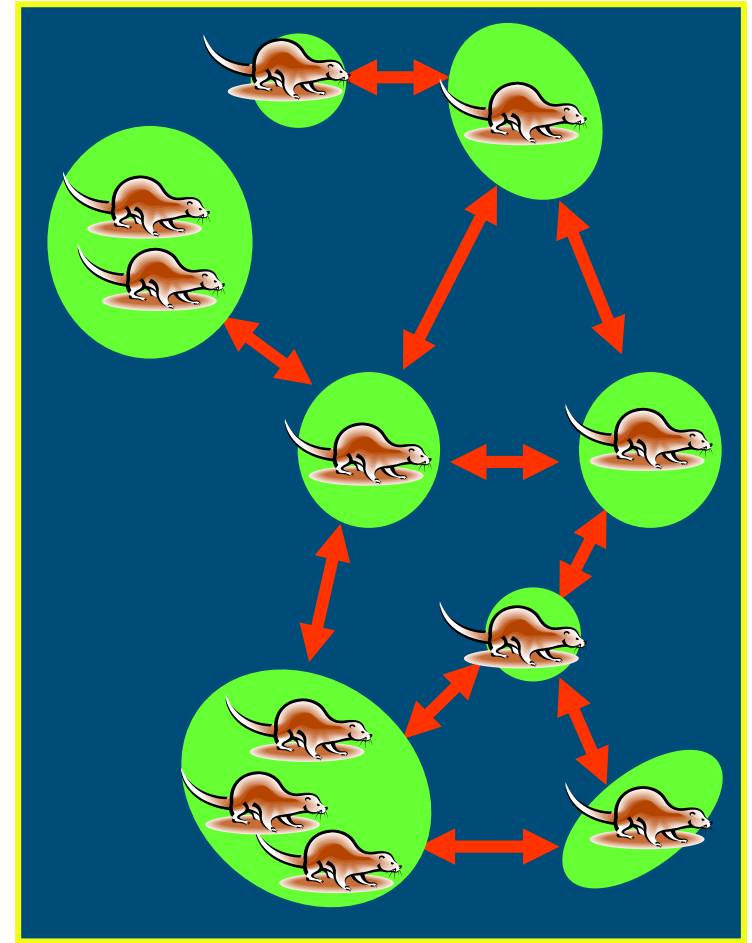

Nu

...naar duurzame ecologische netwerken!

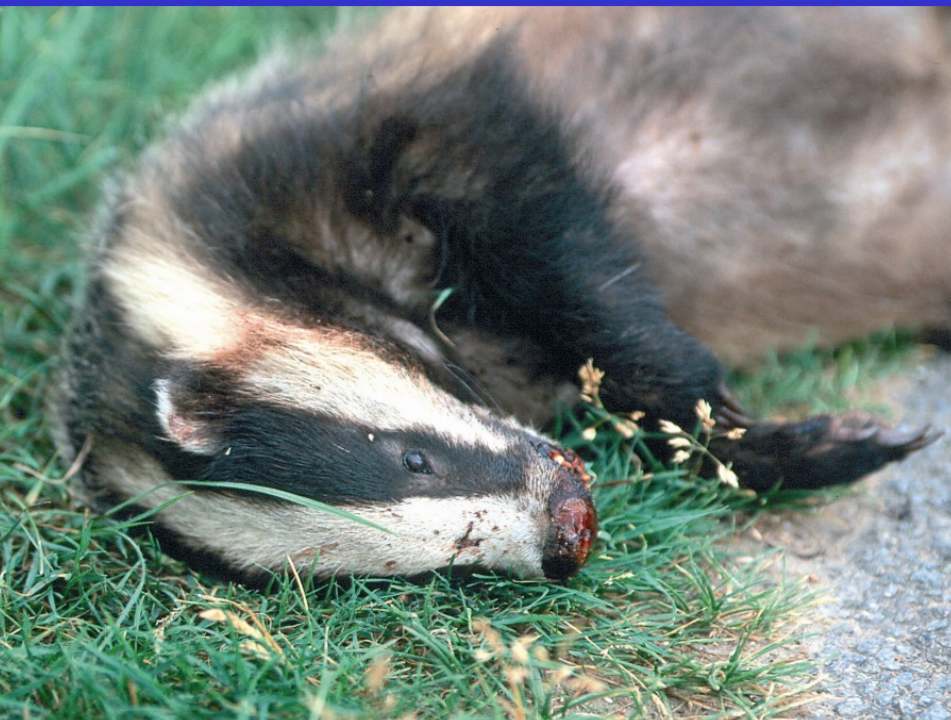

Niet verbonden

Verbonden

Dode egels 1995-1997
(Huijser 2000)

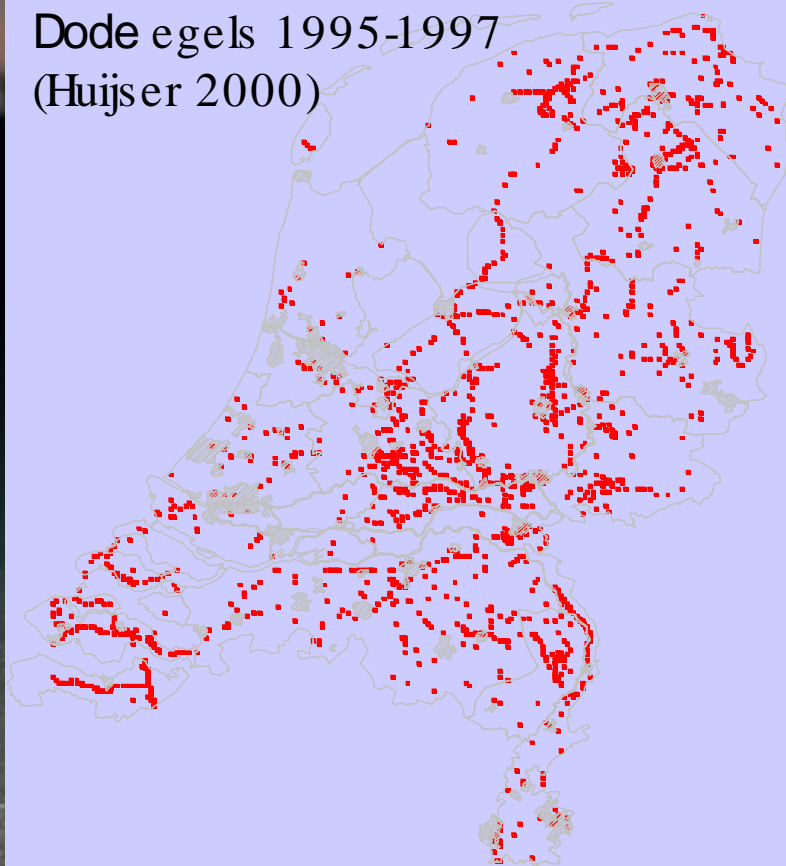
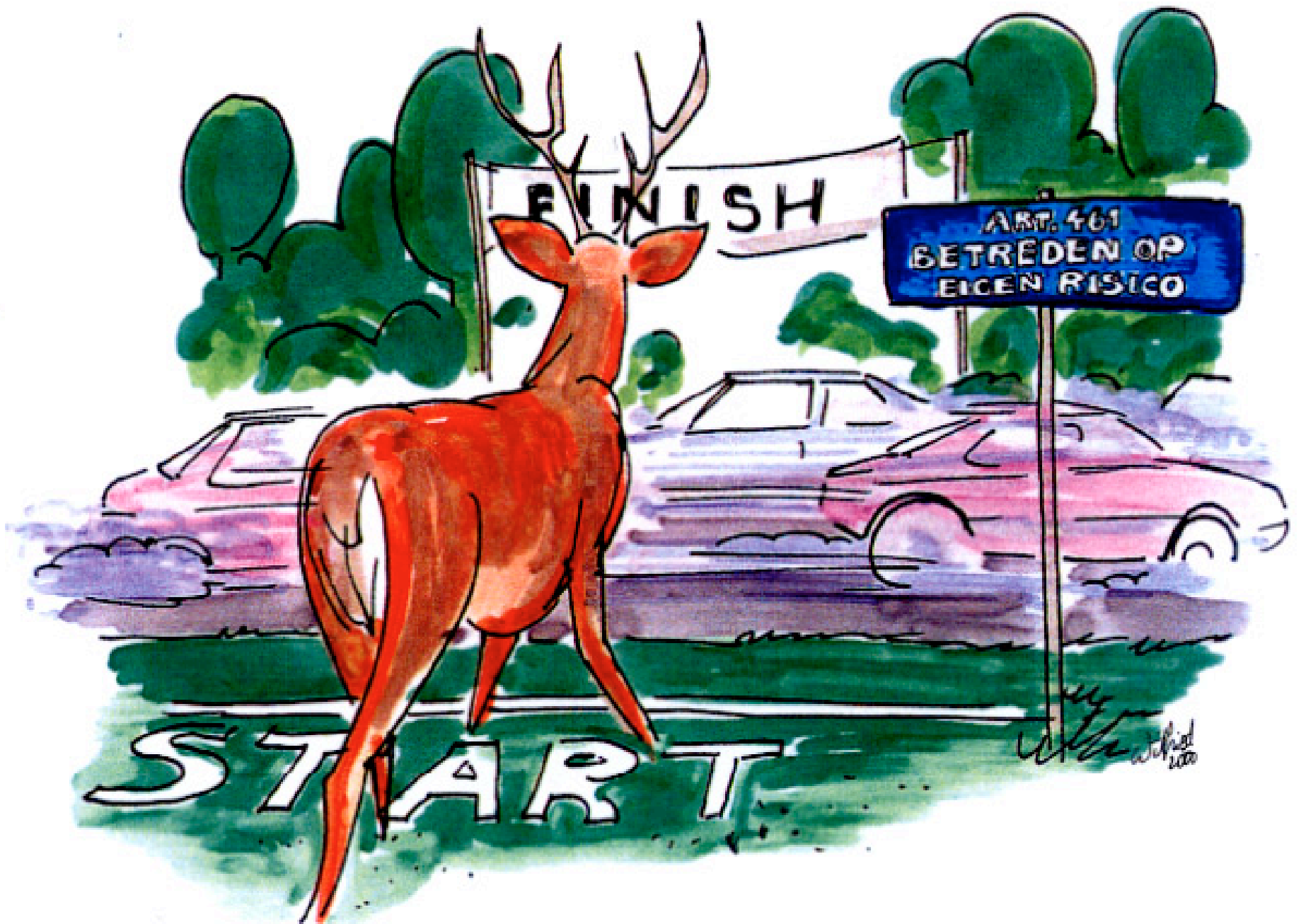

Foto: Marcel Huijser

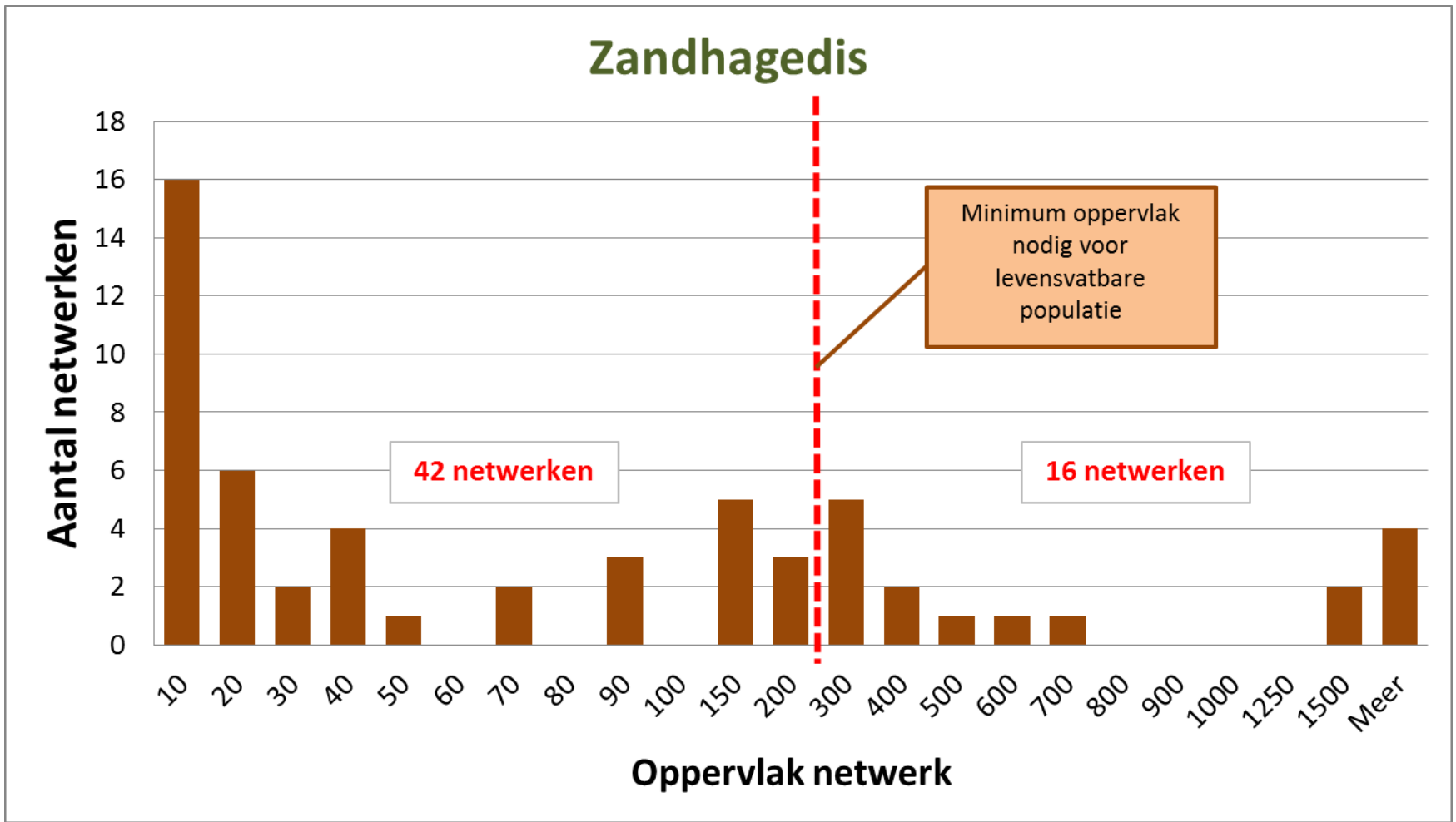
FINISH

ART. 461
BETREDEN OP
EIGEN RISICO

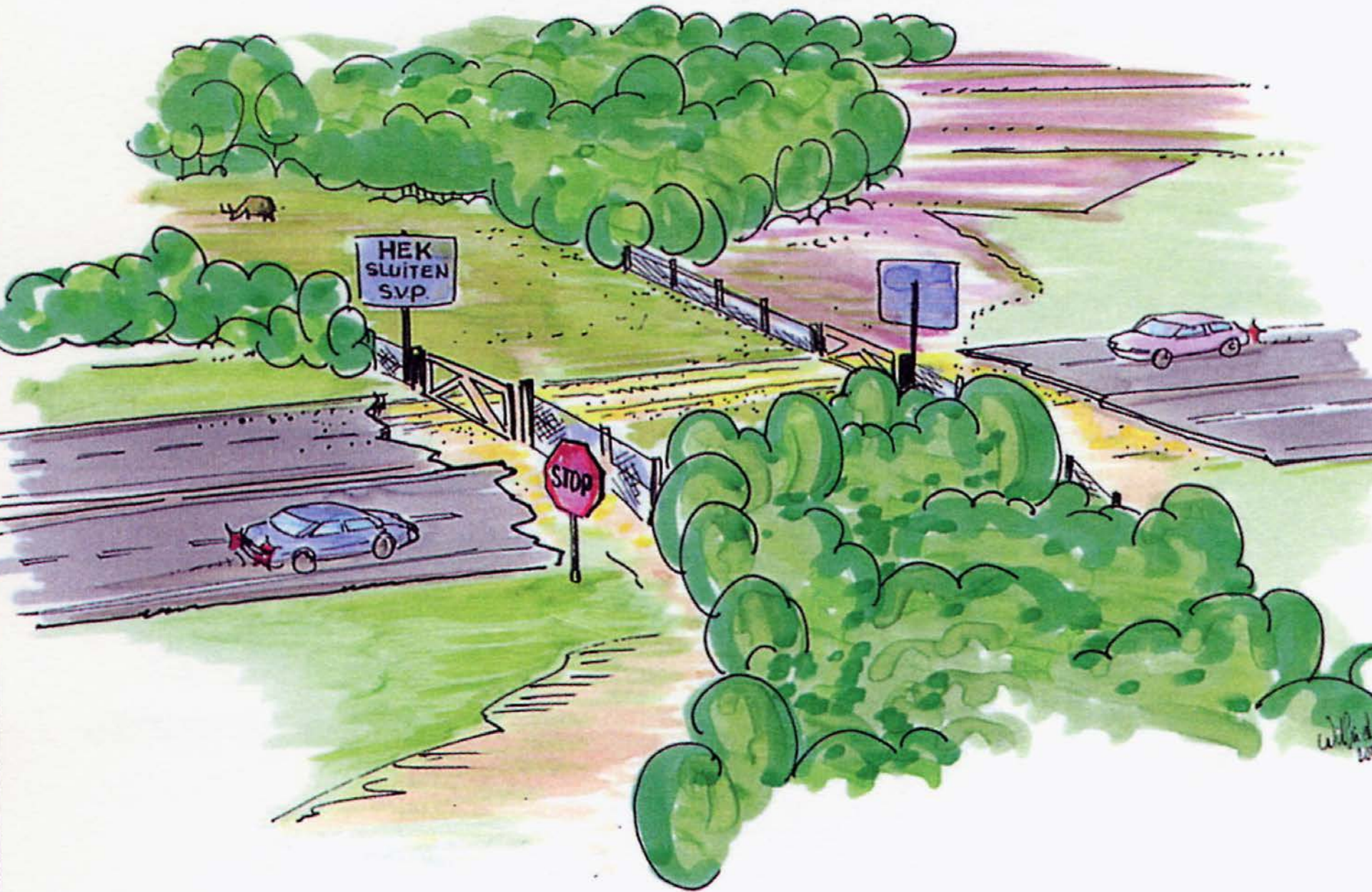
START

W. J. van der Vliet
2000

Niets doen betekent dat soorten (lokaal) gaan verdwijnen...

Wat te doen?

Tweede wildviaduct is klaar, maar pas in '89 in gebruik

VELUWE, zaterdag
Veluwe grommen nu nog de bulldozers. Maar spoedig zal het gebruik van de machines plaats maken voor het gebruik van de edelherten.

Want daar, in de bossen bij Terlet, is de mens bezig eindelijk iets terug te doen voor de Veluwe dieren.

door EEF BOS

Speciaal voor hen wordt er een wel heel bijzondere oversteekplaats gebouwd in de beruchte weg Arnhem-Apeldoorn. Of beter: bóven. Want terwijl de dieren gelijkvloers kunnen blijven oversteken, zullen de auto's binnenkort onder hen door razen over vier diep in het landschap verzonden rijbanen.

De weg zal vanaf dat moment, ergens in 1989, A50 heten: de vervanger van de huidige weg Arnhem-Apeldoorn die al zo vele dierenlevens kostte en zelden ontbreekt in de filemeldingen.

Een peperduur goedmakertje, dat wel. Want net als het al even revolutionaire wildviaduct iets noordelijker in de A50 bij Woeste Hoeve, dat al een jaar klaar ligt, kost dit kolossale betonnen bouwwerk ruim zes miljoen gulden.

Feestje

Maar we hebben zeker op de Veluwe nog iets recht te zetten, nadat we er de herten, reeën, zwijnen, dassen, vossen en een veelvoud aan kleinere, grut, jarenlang alleen maar confronteerden met verbroekeling en afbraak van hun leefgebied, met steeds drukker en nieuwe wegen, met bungalowparken.

Geen wonder dat de Vereniging tot Behoud van het Veluws Hert vanmiddag bovenop wildviaduct Terlet een klein feestje viert. Want ook dit bouwwerk is nu voltooid.

Een feestje, al gaat het drukke verkeer zolang de A50 zelf nog niet klaar is nog even met een hoog om de

nen benutten. De beplanting van het viaduct-dak is heel belangrijk, het moet voor de dieren immers een logische schakel tussen twee natuurgebieden worden. En elders kunnen ze de A50 niet meer over, die wordt geheel ingerasterd."

Voor het planten van de eerste boom op wildviaduct Terlet komt ir. J. van Dixhoorn, directeur-generaal van Rijkswaterstaat, als opdrachtgever, vanmiddag persoonlijk naar de Veluwe. Bovendien ontvangt hij f 7.000,- bijeengebracht door de leden van het Veluws Hert voor de beplanting van viaduct en omgeving.

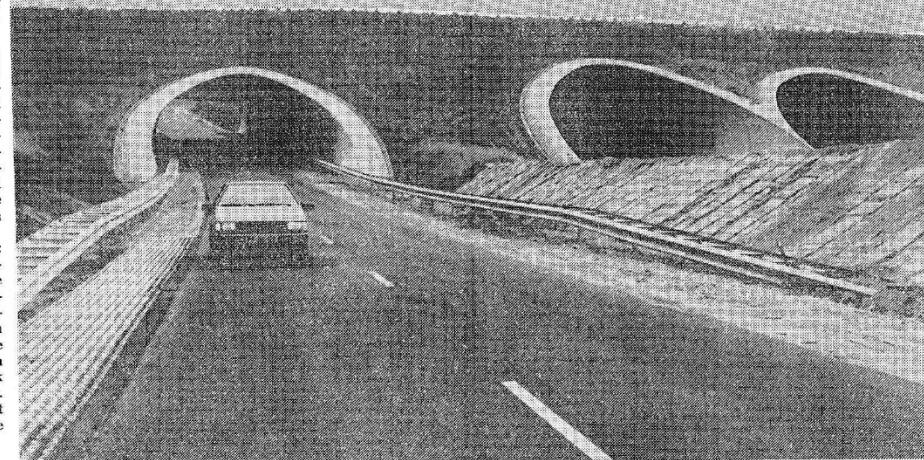
Van den Hoorn verklaart: „Begin 1984, toen werd begonnen met de A50, dreigde de bouw van dit tweede viaduct vast te lopen op de financiën. Ons aanbod en dat van Natuurmonumenten aan de ministers Smit en Braks om bij te springen gaf de zaak toen een positieve wending. Ik geloof dat het uniek is dat de natuurbescherming de overheid subsidieert..."

Weggehoond

Als we deze week bovenop

VELUWS HERT GAAT BOVEN SNELVERKEER

Terug op de Veluwe bodem relativeert hij: „Maar

vijftig ontworpen, maar zulke plannen zouden vandaag de

Wildviaduct 'Woeste Hoeve'. Alleen de parallelweg is al

positief is ontvangen. Binnenkort zal de definitieve over-

Eindelijk doen we iets terug voor deze Veluwe herten...

DICK VAN DEN HOORN bij „zijn" wildviaduct: „Rond 1960 werden we nog weggehoond als we erover spraken, nu zijn ze er toch maar..."

leefgebied nodig hebben, in de vrije natuur voorkomen. Die erkenning houdt echter wel consequenties in, er zal ook naar gehandeld moeten worden."

Natuurlijk

Over minstens één onderdeel van de concept-visie is het Veluws Hert minder te spreken: de constatering dat de wildpopulatie moet worden afgestemd op het aanbod aan natuurlijk voedsel, waarin sommige andere organisaties zoals Kritisch Faunabeheer zich juist wel kunnen vinden.

Wildbioloog dr. J.L. van Haften, adviseur van het Veluws Hert, ziet hier grote problemen. „Het klinkt zo mooi, maar laten we in vredesnaam de werkelijkheid niet uit het oog verliezen. Die is dat het edelhert door de mens werd verbannen naar de schrale Veluwe, waar domweg onvolgende goed voedsel is. Dus zolang we niet voor meer voerweiden en vooral loofhout zorgen — en dat kost bovendien tijd — zullen we voedsel en mineralen moeten blijven verstrekken."

Of dus het aantal dieren verminderen? Van Haften: „Onmogelijk. Achthonderd edelherten, zoals nu, is echt het minimum. Minder zou betekenen dat er onvoldoende dieren van bepaalde leeftijd

dan wordt het een kwestie van herten houden..."

„Als wij pleiten voor handhaving van het bijvoeren wordt ons wel verweten dat het ons om zo mooi mogelijke geweien gaat. Dat is absoluut onzin," aldus de wildbioloog. „Het is puur een ethische kwestie. Nogmaals, wij mensen hebben deze dieren naar de voedselarme Veluwe verdreven. Dan hebben wij óók de plicht om toestanden zoals rond 1960 te voorkomen, toen herten plotseling door tekorten aan calcium en fosfor allerlei botbreuken opliepen."

„Zo'n probleem doet zich nu weer voor bij de Schotse hooglanders, de koeien die bij een begrazingsproef op de Veluwe zijn ingezet en waarvan er ook al kreupel zijn geworden of zelfs gestorven. Ook die wil men per se niet bijvoeren. Echt onbegrijpelijk dat ook de overheid nu in de voorlopige grofwildvisie zo makkelijk aan deze problemen voorbij gaat. Op korte termijn stoppen met bijvoeren zal onherroepelijk leiden tot vaak dodelijke afwijkingen onder de herten."

Om de Veluwe voor met name herten, reeën en wilde zwijnen aantrekkelijker te maken zal er volgens het Veluws Hert nog veel meer moeten gebeuren. Dr. Van Haften, die ook onderzoek deed naar hertenschade: „Die

32 jaar later...

Ecoducten en grote faunapassages

Ecoducts and big faunapassages in the Netherlands

Door de aanleg van wegen, vaarwegen en spoorwegen zijn natuurgebieden in Nederland als het ware versnipperd geraakt. In het wild kunnen dieren zijn daardoor steeds meer vast komen te zitten in onnatuurlijk kleine leefgebieden. Dit verzwakt de natuur.

EI worden daarom natuurverbindingen aangelegd. Maar alleen goed zichtbare ecoducten, maar veel vaker ook kleine maar nog steeds effectieve faunapassages, loopriehels, doorlopende en makkelijk uit te roedbare oevers.

De kleine verbindingen zijn vaak niet te zien op een kaart, maar zijn wel belangrijk voor de natuur. Ze zorgen voor een goede verbinding van de natuurgebieden en zorgen voor een goede verbinding van de natuurgebieden.

Zo kunnen bijvoorbeeld wilde zwijnen, otters, herten, dassen, salamanders, slangen, kikkers en zelfs viermuisen weer veilig oversteken. Dieren krijgen zo meer leefruimte, toegang tot voedsel en schuilplaatsen en ze vinden makkelijker een gepaste partner. De kans op faunaslachtoffers door aanrijdingen met weg-, entreeverkeer of vandrinking neemt ook af.

De kans op faunaslachtoffers door aanrijdingen met weg-, entreeverkeer of vandrinking neemt ook af.

mipo

In 2016 wordt het Meerjarenprogramma Ontwikkeling (MPO) afgerond. Tijdens de IENE 2018 conferentie in Eindhoven wordt daar in september. Vanaf 2016 heeft dit programma rond de rijkswegbouw voor ontwikkeling van de natuur geleid door het realiseren van faunapassages.

Rijkswaterstaat en ProRail werken daartoe samen met de provincies om natuurbeheerders die zelf ook faunapassages realiseren. Een mooi moment om alle grote faunapassages samen op een kaart te zetten. Het gaat direct de logische samenwerking met het NatuurNetwerk Nederland weer. Een op deze manier geïntegreerd wordt het belang van natuurverbindingen bij de laatste indertien.

ProRail

IENE 2018
Creating borders for a greener and sustainable transport infrastructure

Foto: Siebe Swart

Het wild krijgt de ruimte

Snelwegen zijn voor edelherten en boommarters onneembare barrières. Negen ecoducten maken de Veluwe voor het wild één geheel.

Ecoduct redt hert én mier

TEKST **Theo Haarkens**

Natuurbeschermers worden blij van ecoducten, de 69 oversteekplaatsen

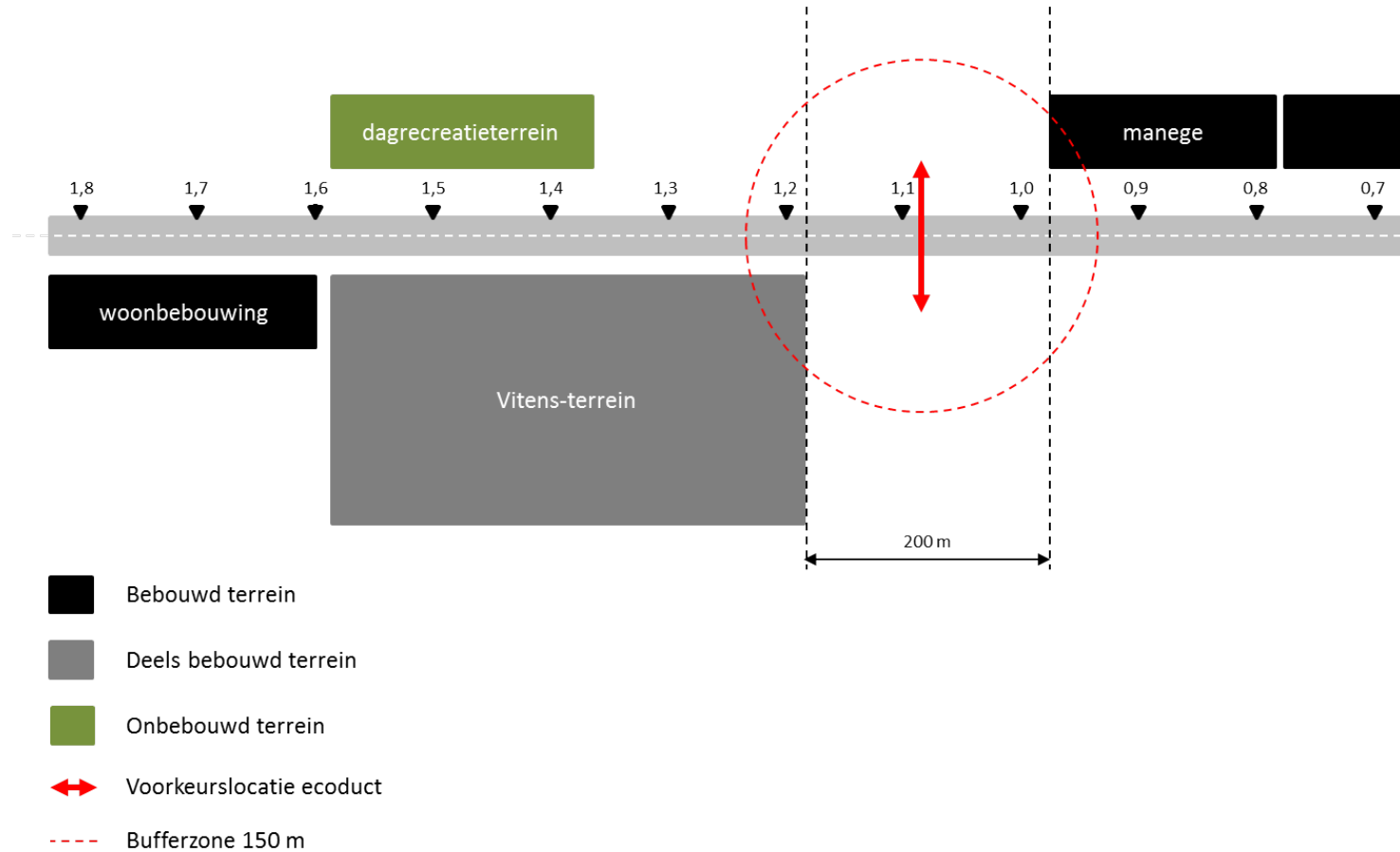
Natuurverbindingen maken deel uit van een netwerk

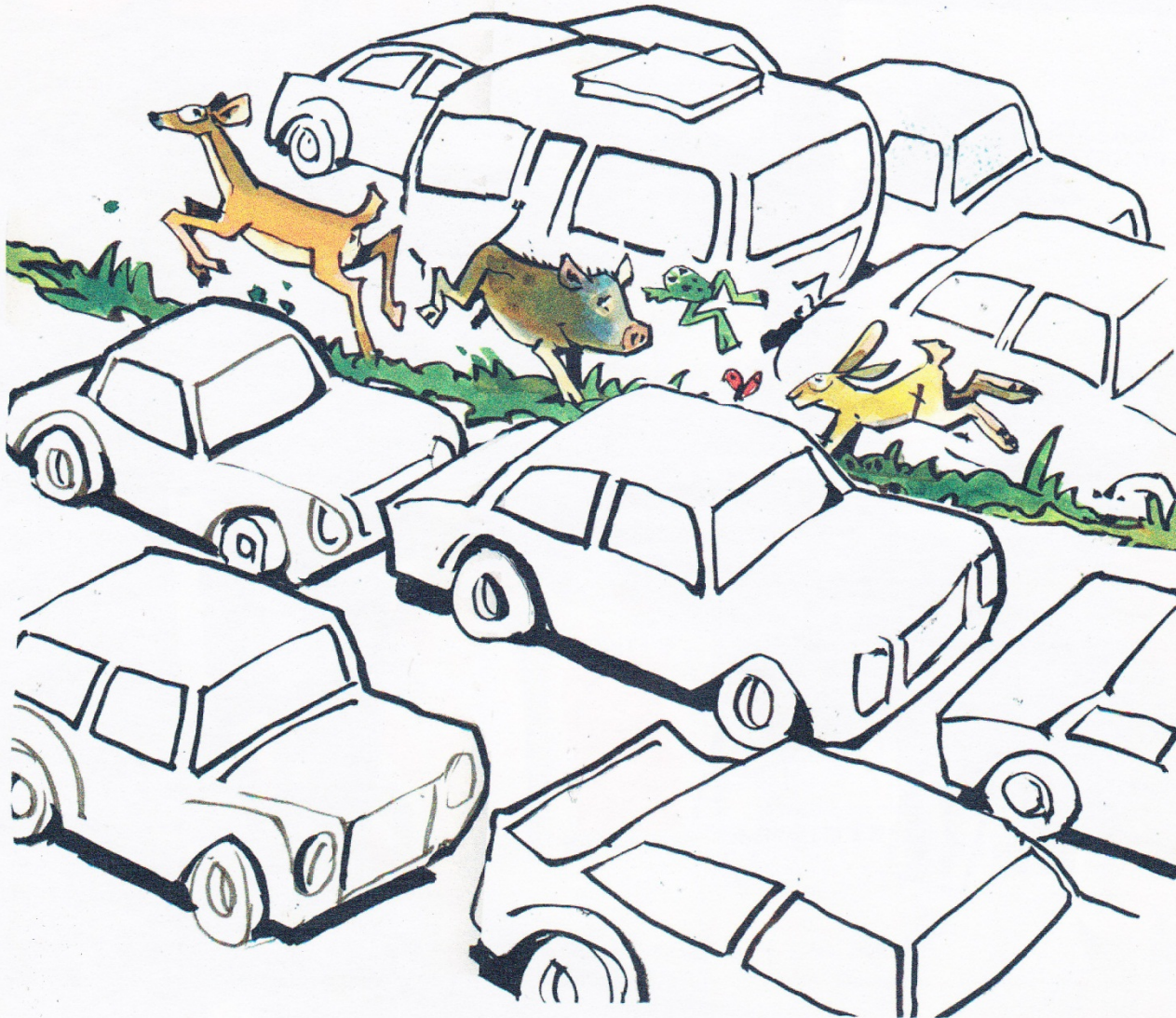
Ecologische verbinding N525

Zorgvuldige situering faunapassages is essentieel

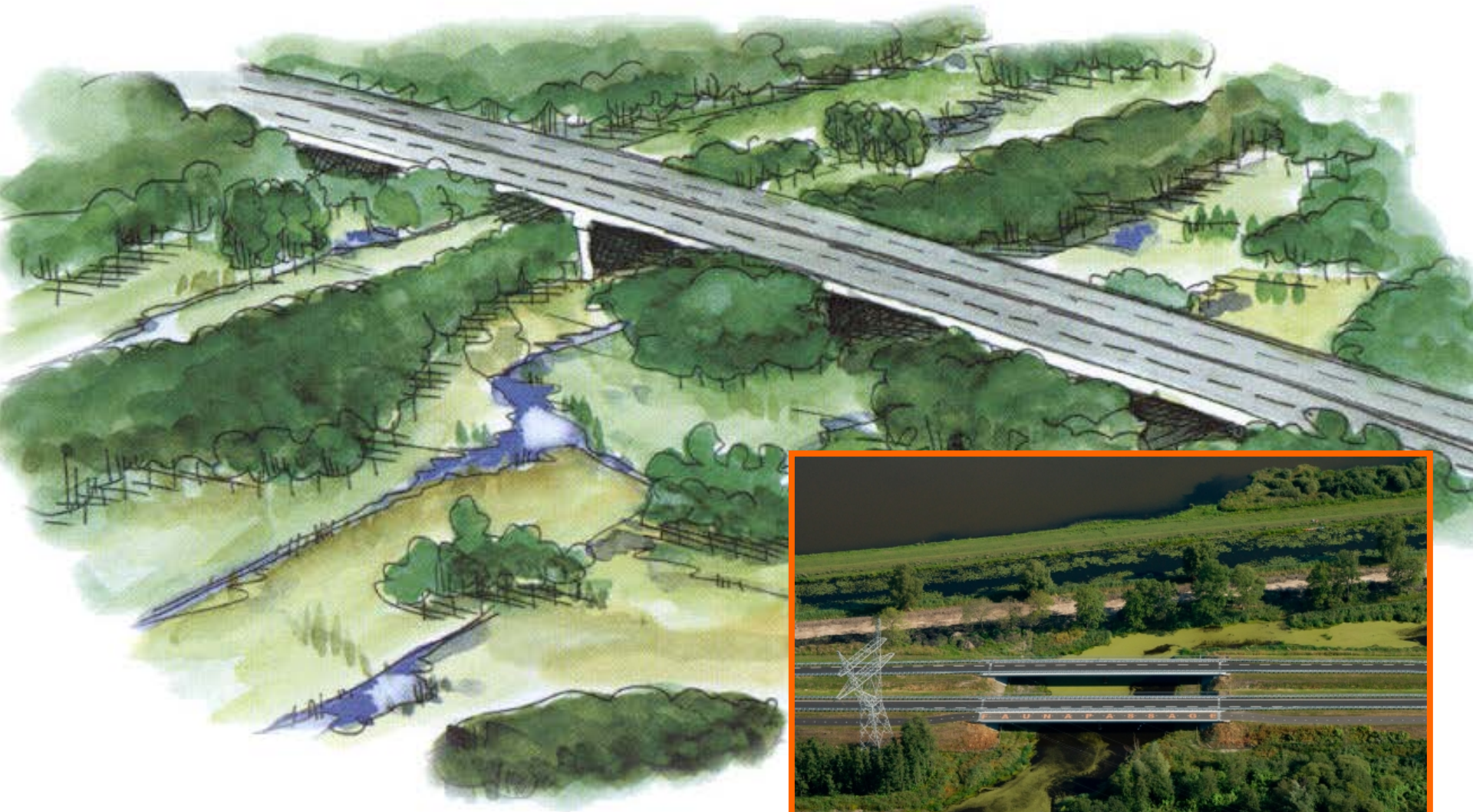
Scenario 1

Snelweg voor dieren?

Robuuste natuurverbindingen

Indicatie effectiviteit door modelanalyse

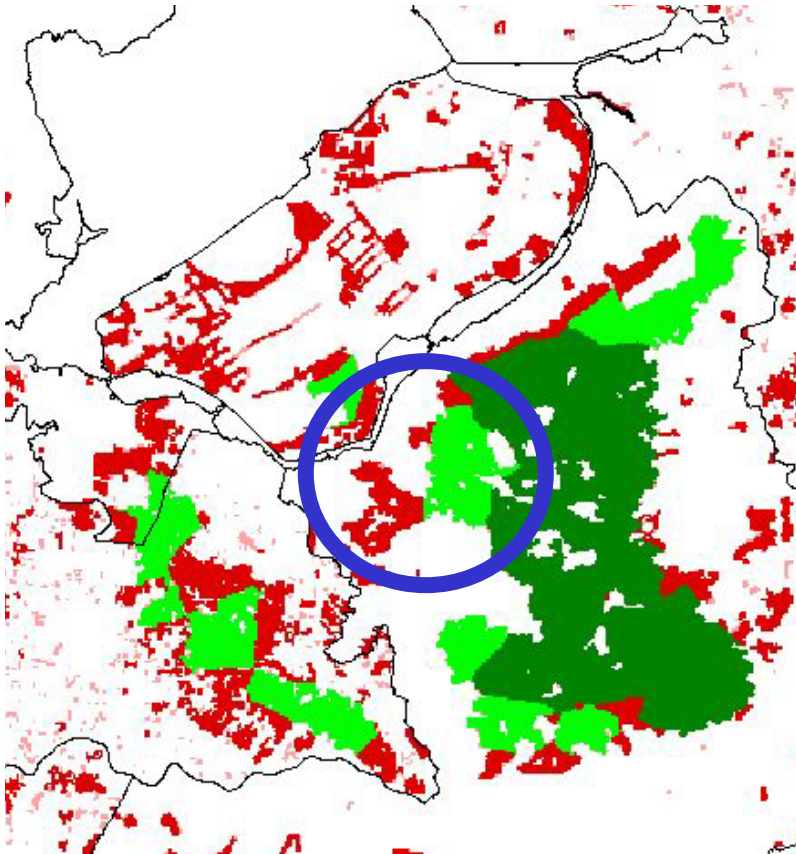
niet duurzaam

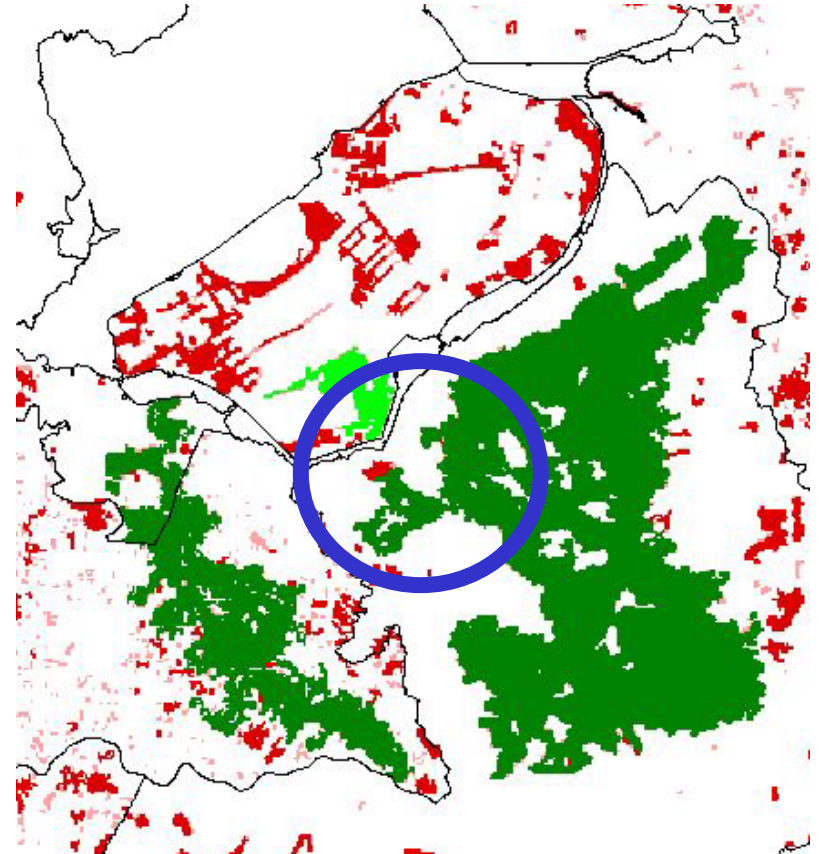
duurzaam

sterk duurzaam

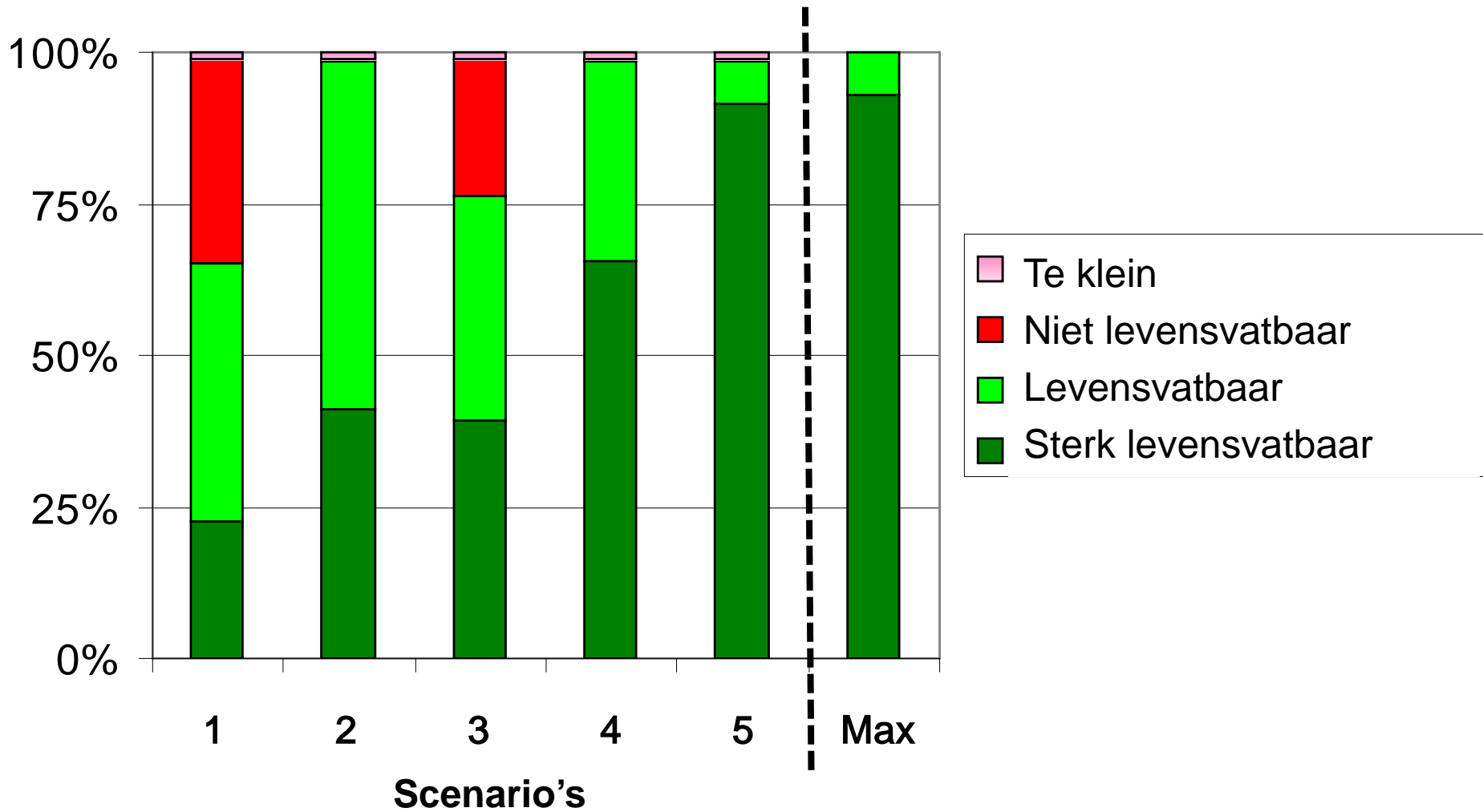

met infra

zonder infra

Verwachte ecologische winst is te kwantificeren

Voorbeeld: Levensvatbaarheid populaties Boommarter

Faunapassages...

- Faciliteren uitwisseling tussen populaties
- Faciliteren noodzakelijke dagelijkse bewegingen
- Faciliteren seizoensmigratie
- Faciliteren kolonisatie (nieuwe) natuurgebieden
- Faciliteren verschuivingen in soortarealen

Worden ze ook gebruikt?

Foerageren op Natuurbrug Laarderhoogt

(Her)kolonisatie...

Nieuwe soort voor Nederland !

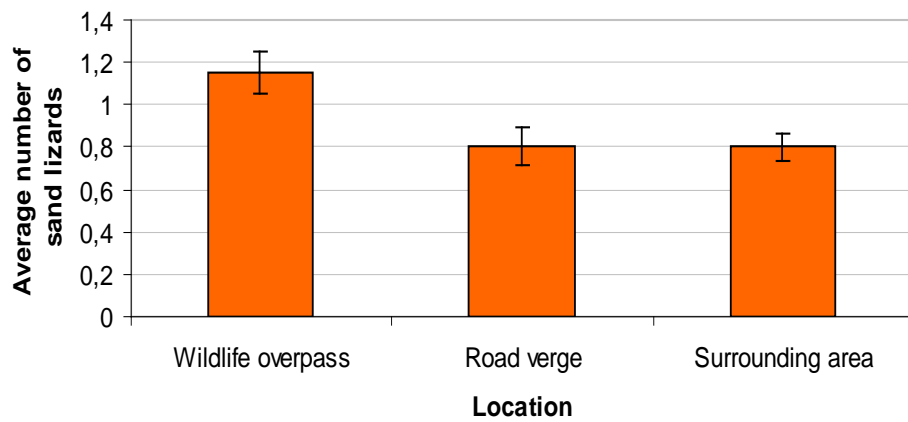
NATURE **NETHERLANDS**

FIRST GOLDEN JACKAL SEEN IN THE NETHERLANDS

📅 *Posted on Feb 29, 2016* 👤 *by Janene Pieters*

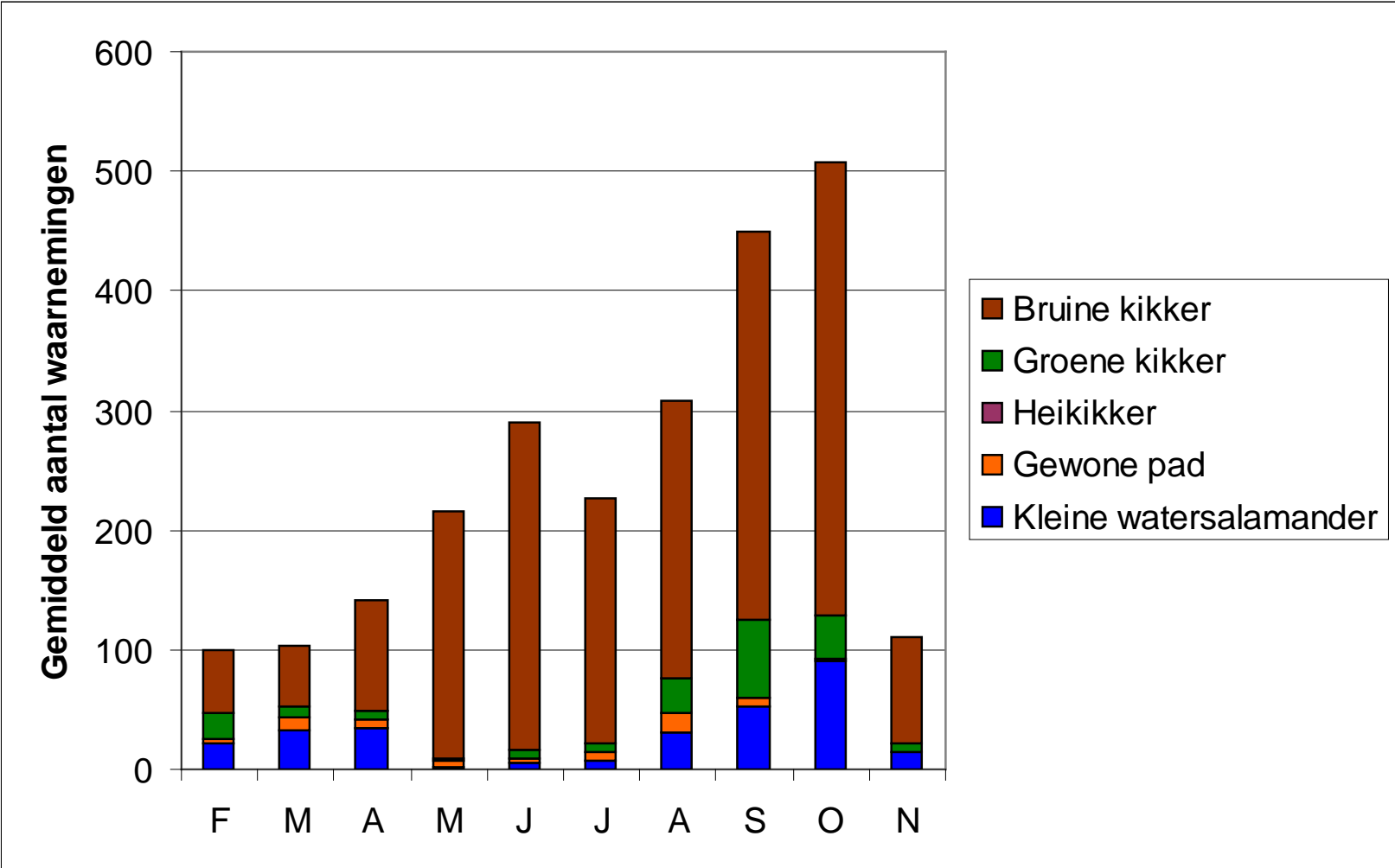

Lizard abundance (animals/ survey)

Gebruik Natuurbrug Zanderij Crailoo door amfibieën

Natuurbruggen: snel gevonden en gebruikt

Dieren tellen op natuurbrug

Vrijwilligers van Natuurwerkgroep Liempde en IVN Best hebben vorige jaar sporenonderzoek gedaan op de natuurbrug over de A2. Zelfs de bedreigde kamsalamander is aangetroffen.

afrastering aan weerszijden van de A2 voorkomt dat wild de snelweg op rent

De zeldzame kamsalamander is 17 keer aangetroffen onder een houten plaat.
foto John Schouten / PVE

ree

vos

das

hermelijn

konijn

Zoogdierwaarnemingen op sporenbedden

zoogdieren	keuzek*	reuzige
bosmuis	1	-
bruine rat	2	-
buizing	15	4
das	3	1
egel	17	9
hermelijn	10	5
kleine marter	3	2
konijn	3	-
mol	15	6
muis	2	-
ree	91	64
steenmarter	1	1
vos	27	14
wezel	1	-
hond	12	12
kat	7	3

mensen	keuzek*	reuzige
op atb-fiets	-	1
op motorfiets	1	1
op quad	-	1
te paard	-	1
wandelaar	15	18

gegevens van 31/03/2006 tot 19/09/2006

Amfibiewaarnemingen (onder houten platen)

gewone pad	163
groene kikker	44
poelkikker	10
bruine kikker	709
kamsalamander	17
kleine watersalamander	12
meerkikker	1
bastaaardkikker	2

gegevens van 30/03/2006 tot 15/11/2006

* Indien een dier een bezoek brengt wordt de natuurbrug niet overgestoken.

Infographic: Julius Wintermans/bron: Alterra, Rijkswaterstaat

© Rijkswaterstaat

© F. Ottburg

© J. Soetens

© R. Snep

© J. Soetens

© R. Snep

© R. Snep

Buikpatronen Kamsalamander Natuurbrug Groene Woud 2006

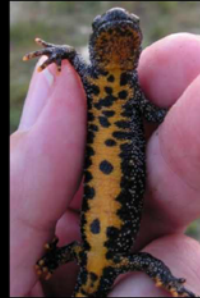
8 april 2006

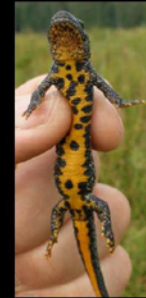
17 mei 2006

2 juni 2006

29 juli 2006

21 augustus 2006

21 augustus 2006

4 september 2006

4 september 2006

17 september 2006

2 oktober 2006

19 oktober 2006

19 oktober 2006

19 oktober 2006

19 oktober 2006

19 oktober 2006

Wie o wie?

Buikpatronen Kamsalamander Natuurbrug Groene Woud 2006

8 april 2006

17 mei 2006

2 juni 2006

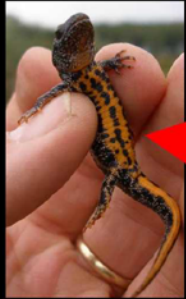
29 juni 2006

21 augustus 2006

21 augustus 2006

4 september 2006

4 september 2006

17 september 2006

2 oktober 2006

19 oktober 2006

19 oktober 2006

19 oktober 2006

19 oktober 2006

19 oktober 2006

Wie o wie?

Bedankt voor
uw aandacht!

50
km/h

